

Cercidiphyllum in onderzoek als straatboom

Samen met gemeenten verricht het Boomteeltpraktijkonderzoek de gebruikswaarden van laanbomen. Gezien de positieve ervaringen in Hilversum met de Katsuraboom is dit voorjaar *Cercidiphyllum japonicum* in twee gemeenten bij wijze van proef aangeplant. Speciaal de eigenschappen waarvan nog weinig bekend is worden onder de loep genomen.

Foto: Pieter Arkenbout, Hilversum

Cercidiphyllum japonicum

Synoniem: *C. japonicum* var. *sinense*.
Algemeen: een meerstammige struik of park-, straat- of laanboom die ongeveer 15 m hoog wordt. De boom heeft veel schuin omhoog gerichte takken, maar de takken kunnen ook bijna horizontaal afstaan.
Twijgen: roodbruin, met aanliggende kleine, spitse en rode knoppen.
Bladeren: tegenoverstaand, rond tot breed-hartvormig, 4 tot 8 cm. Gaafrandig of zwak gekarteld en handnervig. Purperkleurig bij het uitlopen, daarna groen; in de herfst geelrood. In de herfst geuren de bladeren kruidig voordat het blad valt.
Bladstelen: roodachtig, 1,5 tot 3 cm.
Bloemen: rood, vlak voor en tijdens het uitlopen van het blad, onopvallend. Er zijn mannelijke en vrouwelijke bomen (tweehuizig).
Vruchten: 1 tot 2 cm lange 'peultjes', twee tot drie bijeen.
Schors: grijs/bruin, met groeven.
Ziekten en plagen: niet waargenomen.
Snoei: niet nodig in openbaar groen, wel intensief in de eerste jaren op de kwekerij.
Standplaats: liefst losse bodem. Goed winterhard. Op plaatsen waar vaak late nachtvorst optreedt moet rekening worden gehouden met schade. De boom heeft behoefte aan voldoende watertoevoer. Na verplanten kan de aanslag lastig zijn bij zwaardere maten.
Strooizoutgevoeligheid: vermoedelijk gevoelig, wordt nader onderzocht in het gebruikswaardeonderzoek.
Windgevoeligheid: op zeer runderige plaatsen kan het blad beschadigd raken. Zou gevoelig zijn voor zoute wind. Ook dit wordt nader bekeken.

Zo her en der staan in Nederland fraaie, oude exemplaren van *Cercidiphyllum japonicum*. Van nature zijn het struikvormige bomen met vaak meer stammen. Toch zijn ook eenstammige straatbeplantingen goed mogelijk. Fraaie voorbeelden hiervan staan in Hilversum: aan het Degenpad en in de Ten Katelaan. Het mooiste voorbeeld biedt de W.C. Bradelaan in Hilversum. De 18 m hoge bomen bewijzen er dat de katsuraboom heel goed als straatboom kan.

Oorspronkelijk komt de boom uit Japan en China. In Japan zijn het zelfs de grootste loofbomen met een hoogte tot ruim 30 m. De kroon wordt vaak breed-eirond tot bolrond. Een voordeel, maar tegelijkertijd een nadeel, is het vroeg uitlopen. Rond half april komen de roodbruine blaadjes tevoorschijn. Late nachtvorst beschadigt dan het blad. De boom herstelt zich echter goed. De boom mist een duidelijk opvallende bloei.

Kwekerijsortiment

Op de kwekerijen in Nederland komt niet alleen de gezaaide of gestekte *Cercidiphyllum japonicum* voor. Kwekers beschikken ook over een aantal selecties uit de soort, merendeels van vrij recente datum. De selectie 'Rotfuchs' lijkt veelbelovend voor gebruik in het stedelijk groen door zijn opgaande vorm. De rest van de selecties heeft vooral waarde voor toepassing in tuinen en parken.

Voor het gebruikswaardeonderzoek laanbomen zijn *Cercidiphyllum japonicum* aangeplant in de gemeenten Nijmegen en Voorschoten, en in de sortimentstuin in Zundert. In het onderzoek wordt vooral gekeken naar eigenschappen waarover nog weinig bekend is, zoals de gevoeligheid voor strooizout en windgevoeligheid.

Cercidiphyllum japonicum is een boomsoort met vermoedelijk een goede toekomst in het stedelijk groen. Gebruikswaardeonderzoek moet dit bevestigen. In Hilversum staan al enkele oudere straatbeplantingen van deze soort. De nog jonge cultivar 'Rotfuchs' blijft vermoedelijk smaller en is daardoor geschikt voor smalle straten. Kwekers hebben hiervan nog geen grote aantallen in leverbare maten.

Cercidiphyllum japonicum 'Rotfuchs'

Foto: Jo Bömer, Zundert

Algemeen: een steil opgaande groeivorm. De selectie is door Karl Fuchs in 1980 in Duitsland gevonden en is in 1990 in de handel gebracht door M.M. Bömer in Zundert. Is momenteel bij enkele laanboomkwekers in de teelt opgenomen. Door de steil opgaande stand van de takken lijkt 'Rotfuchs' van alle cultivars het meest veelbelovend voor toepassing in het stedelijk groen.
Bladeren: roodachtig. De bladeren onderscheiden zich door de donker purperen kleur. Vooral in de voorzomer is deze kleur opvallend. Daarna wordt de selectie doffer van bladkleur. De top van het blad is spits dan van de soort.
Bladstelen: donker purper.

C. japonicum var. *magnificum*

Synoniem: *Cercidiphyllum magnificum*.
Algemeen: onderscheidt zich van de soort door vorming van kortloten.
Bladeren: hartvormig en rood uitlopend, 7 tot 10 cm. Soms overlappen de voetlobben elkaar.
Bladstelen: roodachtig, korter dan bij de gewone *C. japonicum*.
Schors: pas op oudere leeftijd komen er groeven in de schors.

C. japonicum 'Peach', 'Raspberry' en 'Strawberry'

Algemeen: de cultivar 'Peach' is ongeveer tien jaar geleden in arboretum Hemelrijk (Essen, België) door Jelena de Belder geselecteerd, samen met 'Raspberry' en 'Strawberry'. De herfstkleur was bij alle drie opvallend, maar Hemelrijk heeft een vrij leemachtige grond, waardoor de herfstkleuren soms erg sprekend kunnen zijn.

Het zijn voorlopige selecties, in Nederland door R. Bult in Boskoop in de handel gebracht. De drie selectie hebben dezelfde groeiwijze als de soort.

Bladeren: bijna rond, iets golvend, gekarteld en lichtgroen; bij het uitlopen roodachtig. Herfstkleur: geel ('Peach'), purperroze ('Raspberry') en rood ('Strawberry').

Bladstelen: lichtrood ('Peach') tot rood ('Raspberry' en 'Strawberry').

'Peach'

'Strawberry'

Foto's: Rob de Bree, Boomteeltpraktijkonderzoek

C. japonicum 'Pendulum'

Algemeen: In Japan is de treurvorm reeds lang in cultuur, hier is het een zeldzame boom (sinds de jaren zeventig in cultuur). Uiteindelijk grootte onbekend.

Takken: ahangend.

Bladeren: bijna rond met een hartvormige voet en iets bolstaand. In hete zomers kan het blad aan de rand bruin verkleuren door beperkte wateropname.

Bladstelen: roodachtig.

C. japonicum 'Ruby'

Algemeen: is een opgaande/vertakte, grote struik tot kleine boom. Deze selectie is in de handel gebracht door P.G. Zwijnenburg in Boskoop.

Bladeren: bijna rond, gegolfd, gekarteld aan de randen, met een hartvormige voet en een top die iets spits is. De bladeren zijn roodachtig bij het uitlopen.

Bladstelen: roodachtig.

Rob de Bree

Ing. R. de Bree is onderzoeker gebruikswaarde laanbomen bij het Boomteeltpraktijkonderzoek in Boskoop, (0172) 21 97 97.